

گزارش «فرهیختگان» از تاثیر رکود اقتصادی و قرنطینه‌های دوران همه‌گیری کرونا بر فعالیت کمپانی‌های بزرگ فناوری

برنده‌ها و بازنده‌های دنیای فناوری

همه‌گیری کووید-۱۹ علاوه بر مرگ‌ومیرهایی که تاکنون به دنبال داشته، اختلالات اجتماعی زیادی را هم به‌بار آورده و بحران‌های اقتصادی زیادی را در دنیا به‌وجود آورده، به‌طوری که بیشتر کشورها در رکودی عمیق فرو رفته‌اند. چنین شرایطی، پیامدهای انسانی وحشتناکی داشته و میلیون‌ها نفر شانس زندگی و دسترسی به خدمات مختلف بهداشتی و اجتماعی را از دست داده‌اند. اما این آسیب‌ها هم به‌طور یکسان تقسیم نشده‌اند، به‌طوری که بخش‌هایی چون اماکن اقامتی و تفریحی بیشترین آسیب را متحمل شده‌اند. اما از سوی دیگر، با توجه به ابعاد گسترده ویروس کرونا در جهان در صنعت فناوری که تعداد کمپانی‌های بزرگ محدود هستند، بحران به یک فرصت تبدیل شده و فعالان این حوزه از شرایط به‌وجود آمده نهایت استفاده را برای پیشبرد و توسعه فناوری‌های خود برده‌اند.

ندا اظهري
مترجم

همه‌گیری، پیروزی غول‌های فناوری

ناسامانی‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی ناشی از کووید-۱۹ به‌جای ایجاد حرکتی جدید، روند موجود را در صنعت فناوری تسریع کرده است. از نظر اقتصادی، این حرکت بدون‌چون‌وچرا یک پیروزی به‌شمار می‌رود. ویل اورموس، روزنامه‌نگار فناوری معتقد است زمانی که شما کنترل پلتفرم‌های نرم‌افزاری را در دست می‌گیرید که بر ارتباطات آنلاین، بهره‌وری و تجارت تسلط دارند، نمی‌توانید بازنده باشید. آنها با حاکمیت خود بر موقعیت بازار و منابع عظیمی که در اختیار دارند، سعی می‌کنند از این بحران بیشترین سود را ببرند، درحالی که رقابت همچنان ادامه دارد. با وجود این، به‌نظر می‌رسد که بحران کرونا باعث می‌شود روندهای سیاسی موجود به‌سمت برقراری صنعت فناوری قوی‌تری حرکت کنند.

اوبر، بازنده سال

سرویس حمل‌ونقل اینترنتی اوبر، یکی از گسترده‌ترین سرویس‌های حمل‌ونقل مسافر در دنیا به‌شمار می‌رود که در سال ۲۰۲۰ با توجه به شیوع ویروس کرونا و اعمال قرنطینه‌های طولانی‌مدت و ماندگاری مردم در خانه‌هایشان در بسیاری از کشورها، این کمپانی با خسارت زیادی مواجه شد. اوبر در ماه می تنها ۳۷۰۰ مسافر را جابه‌جا کرد و به‌عبارتی تنها از ۱۴ درصد نیروی کار خود استفاده از تلویزیون و شبکه‌های آنلاین بود اما امر افت قابل‌توجهی را در فعالیت این سرویس اینترنتی نشان می‌دهد. به‌طور کلی، تمام مراکز خدمات حمل‌ونقل و مسافربری در دنیا دستخوش تغییر و تحولاتی عظیم شده و با خسارت‌های فراوانی مواجه شدند.

بحران، فرصت اقتصادی بزرگ برای شرکت‌ها

همان‌طور که همه‌گیری و قرنطینه ناشی از آن برای بخش‌های اقتصادی فاجعه‌بار بوده، غول‌های فناوری برندگان این عرصه به‌شمار می‌روند. همان‌گونه که اقتصاد غرب درحال نابودی است، سهم ارزش از غول فناوری دنیا یعنی اپل، آمازون، گوگل، مایکروسافت و فیسبوک درحال افزایش است. طبق گزارش ۲۰ جولای سال ۲۰۲۰، تنها در یک روز ۱۳ میلیارد دلار به دارایی مدیرعامل آمازون افزوده شد که بیشتر از تولید ناخالص داخلی بسیاری از کشورهای دنیاست. سودهای اخیر بازار بورس در کل که شک‌وت‌ریدیهایی را رقم زده، تا حد زیادی تحت‌تاثیر همین بخش است. بنابراین، تعجبی ندارد که پیامدهای درازمدت و کوتاه‌مدت اقتصادی همه‌گیری امتیازهای زیادی را نصیب فناوری‌های بزرگ دنیا کرده است. اعمال قرنطینه‌های عمومی در بسیاری از کشورها مردم را در خانه‌ها محبوس کرد و برخی مجبور به دورکاری شدند و تنها راه سرگرمی برای آنها استفاده از تلویزیون و شبکه‌های آنلاین بود اما خدمات محاسبات ابری هم سهم زیادی در درآمد آمازون و مایکروسافت ایفا کرده‌اند. تحلیلگران بر این باورند که حتی بعد از برداشته شدن قرنطینه‌ها هم، عادت مشتریان و کاربران به سمت استفاده بیشتر از خدمات دیجیتال و فروشگاه‌های آنلاین افزایش یافته است و این رشد همچنان ادامه دارد. البته در این میان، این بحث هم مطرح می‌شود که همیشه غول‌های فناوری هم در برابر رکود اقتصادی بیشتر ایمن نیستند و به‌ویژه کمپانی‌هایی که به تبلیغات وابسته هستند. به‌عنوان مثال، درآمد فیسبوک، با کاهش درآمدهای ناشی از تبلیغات، در کوتاه‌مدت تحت‌تاثیر قرار گرفت. با وجود این، این کمپانی‌ها با داشتن ذخایر نقدی عظیم و قدرت بازار، راحت‌تر از رقبای خود می‌توانند رکود اقتصاد را تحمل کنند. خرده‌فروشی‌ها، مکان‌های اقامتی و تفریحی هم جزء صنایعی هستند که بیشترین تاثیر محرب را از همه‌گیری گرفته‌اند. البته بسیاری از خرده‌فروشان بزرگ با توجه به مدل تجاری قدیمی که دارند، زیر بار این رکود اقتصادی رفته و با گسترش سیستم‌عامل‌های بزرگ تجارت الکترونیک برای پر کردن این شکاف، باقی‌مانده‌های این عرصه با رقابت جدی‌تری روبه‌رو خواهند شد. درآمدهای به‌دست‌آمده از تبلیغات در تمام سیستم‌عامل‌ها با کاهش مواجه شده‌اند اما انتظار می‌رود که با رشد دوباره این درآمدها، سهم سیستم‌عامل‌های آنلاین در مقایسه با رسانه‌های سنتی که پیش از همه‌گیری هم از نظر درآمدی دچار مشکل شده بودند، بالاتر باشد.

تلاش کمپانی‌ها برای رقابت با یکدیگر

البته اینها تنها روندهای مثبت برای تمام صنایع به شمار نمی‌روند بلکه بزرگ‌ترین کمپانی‌ها را هم شامل می‌شوند. از سوی دیگر، استارت‌آپ‌های کوچک‌تر پیش از کرونا هم از بین رفته بودند. در عوض، این مساله به نفع غول‌های فناوری تمام می‌شود چراکه آنها نه‌تنها رقبای کمتری را پیش روی خود دارند بلکه قادرند کارمندان بااستعداد استارت‌آپ‌ها را از میان برداشته و از ایده‌های محصولات آنها هم استفاده کنند. در ماه‌های گذشته، فیسبوک پلتفرم انیمیشنی Giphy را خریداری و اعلام کرد که یک صندوق سرمایه‌گذاری ابتکاری راه‌اندازی خواهد کرد، مایکروسافت هم سه کسب‌وکار محاسبه ابری راه‌اندازی کرد. کمپانی آمازون هم یک شرکت اتومبیل خودران Zoox را خریداری کرد و به این ترتیب قرار است طبق برنامه‌ریزی‌هایی که صورت‌گرفته، سرویس تاکسی خودران جدید خود را افتتاح کند. اپل هم چند استارت‌آپ

فناوری‌های برنده در سالی که گذشت

به گزارش الجزیره، کنسول‌های بازی در دنیا یکی از صنایعی است که هنوز بازار خودش را دارد و با توجه به قرنطینه‌های اعمال‌شده و زمان زیادی که افراد در خانه می‌گذرانند، کمپانی‌های تولید این کنسول‌ها رشد خوبی را تجربه کرده‌اند. یکی از معروف‌ترین آنها شرکت Nintendo است که کنسول‌های جدید ایکس‌باکس و پلی‌استیشن را روانه بازار کرد. با همه‌گیری کرونا و دشوار شدن اوضاع و نیز افزایش محبوبیت این کمپانی، نینتندو تصمیم گرفت بازی جدید خود را با عنوان «گذرگاه حیوانات: افق‌های جدید» عرضه کند که یک بازی شبیه‌سازی شده جزیره‌ای است.

این بازی اولین‌بار در ۲۰ مارس عرضه شد و ۲۶ میلیون واحد از آن در دنیا به‌فروش رسید. طبق گزارش این شرکت، طی ۱۱ ماه نخست سال ۲۰۲۰، کمپانی Nintendo تنها ۶/۹۲ واحد از این بازی را در آمریکا فروخته که رکورد بالاترین واحد فروش این کمپانی طی ۲۴ ماه پیایی بوده است. از سوی دیگر، فناوری‌های دیگری هم بودند که توانستند بازار خوبی برای خود دست‌وپا کنند. تمام نرم‌افزارهای کنفرانس ویدئویی از مایکروسافت گرفته تا WebEx، تلاش کردند در دوران همه‌گیری شرایطی را فراهم کنند تا میلیون‌ها نفر بتوانند از راه دور کار و در آموزش‌ها شرکت کنند. استفاده از فناوری ارتباطات ویدئویی Zoom پیش از همه‌گیری کرونا هم رواج داشت، اما استفاده از آن در دوران کرونا باعث شد بسیاری از افراد به استفاده از آن خو بگیرند.

با وجود اینکه این کمپانی جنبه‌های امنیتی خود را تغییر داده و آن را تقویت کرده است، همچنان یکی از پلتفرم‌های محبوب در برگزاری جلسات و کلاس‌های از راه دور در دنیا محسوب می‌شود. علاوه بر این، تولیدکنندگان کامپیوتر یکی از فناوری‌های برنده در دوران همه‌گیری کرونا به‌شمار می‌روند. به‌دلیل دورکار شدن برخی مشاغل و تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها باعث شد صنعت تولید کامپیوترهای شخصی در این دوران، برآورده کردن تقاضای مردمی را برای این دستگاه‌ها در اولویت کارهای خود قرار دهند. بین ماه‌های جولای تا سپتامبر، دوره‌ای طلایی برای این کمپانی‌ها محسوب می‌شد، به‌طوری که محموله‌های کامپیوتر در آمریکا در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۱۹، حدود ۱۱ درصد افزایش نشان می‌دهد و حاکی از بیشترین میزان فروش سه‌ماهه این صنعت در یک دهه گذشته است.

جولان غول‌های فناوری

بزرگ‌ترین شرکت‌های فناوری دنیا پیش از همه‌گیری کرونا هم توان زیادی داشتند و مدت‌هاست از تاثیرات شبکه برای تسلط بر بازار و شکست رقبای خود استفاده می‌کنند. آنها با کنترل زیرساخت‌ها و استفاده از منابع مالی عظیمی که در اختیار دارند در راستای نفوذ سیاسی قابل‌توجه خود تلاش می‌کنند. اعتماد دولت‌های دنیا به چند کمپانی بزرگ برای تولید زیرساخت‌های حیاتی فناوری، حاکمیت دیجیتال آنها یعنی اقدامات خودمختار در فضای دیجیتال تضعیف می‌شود. به‌طور قطع می‌توان ادعان داشت که همه‌گیری کرونا، تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها، دورکار شدن بسیاری از مشاغل و قرنطینه‌های طولانی‌مدت بعضی کشورها، وابستگی ما به فناوری‌های دیجیتال بسیار بیشتر از گذشته کرده است که باعث قدرت گرفتن بیش از پیش غول‌های فناوری در دنیا شده است. به‌عنوان مثال، به سرعت و در مدتی کوتاه مشخص شد که هیچ دولتی بدون کمک غول‌های فناوری دنیا از قبیل اپل و گوگل که ۹۹ درصد سیستم‌عامل‌های گوشی‌های هوشمند جهان را تولید می‌کنند، قادر به ایجاد اپلیکیشن‌های ردیابی تماسی نیستند. اما آنچه مسلم است، همه‌گیری کرونا و اوضاع وخیم اقتصادی ناشی از آن غول‌های فناوری را بیش از هر چیز قدرتمند کرده است. صنعت فناوری جزء معدود بخش‌هایی است که از بحران کرونا سود می‌برد و این کمپانی‌های بزرگ فناوری در دنیا هستند که پیروز میدان کرونا هستند و توانسته‌اند طی یک سال گذشته بازار را به تسخیر خود درآورند. در این میان حتی برخی اظهار کرده‌اند که بحران کرونا روند قبلی جهان را که دقت زیادی روی حریم خصوصی، حفاظت از داده‌ها، رقابت و دیگر زمینه‌های اصلی صنعت فناوری وجود داشت، متوقف کرده و همین امر می‌تواند نگرانی دولت‌ها را برای اقدامی فوری به دنبال داشته باشد. تاثیر همه‌گیری بر کمپانی‌های فناوری بسیار بزرگ است، به‌طوری که این فناوری‌ها در بحران‌های اقتصادی خود را تقویت می‌کنند و جانی دوباره می‌گیرند.

فراهم آورده تا سهم بیشتری از بازار را از آن خود کنند و بر صنایع جدید مسلط شوند. پیش از ظهور کووید-۱۹، جو فکری صنعت فناوری بسیار متفاوت به‌نظر می‌رسید. فناوری‌های بزرگ با وضعیت ناسامانی وارد سال ۲۰۲۰ شدند، به‌طوری که یک‌سری رسوایی درمورد اخبار جعلی و دخالت در انتخابات منجر به اعمال فشار مستمر مطبوعات و اعتراض‌های مکرر کارمندان این شرکت‌ها شد. بعد از همه‌گیری کرونا، همه‌چیز یکباره تغییر کرد. با قرنطینه شدن کشورها، بسیاری از مشتریان و کاربران غربی، گویی تازه به جایگاه فروشگاه‌های آنلاین و تماس‌های ویدئویی پی بردند که سال‌ها در اختیار داشتند، اما وجود آنها را درک نکرده بودند. وجود همین فناوری‌ها بود که ماندگاری در قرنطینه را قابل‌تحمل می‌کرد. درواقع در روزهای نخست بحران کرونا، غول‌های فناوری از این فرصت پیش‌آمده استفاده کردند و در مبارزه با همه‌گیری به مردم جهان

ازجمله استارت‌آپ هوش مصنوعی Xnor.ai و Voysis را خریداری کرده است که مجهز به تشخیص صوتی و نرم‌افزار دستیار صوتی دیجیتال است. در این میان، فیسبوک هم اقدامات جهانی خود را توسعه داده است به‌طوری که به‌تازگی ۵/۷ میلیارد دلار روی تلکام هند سرمایه‌گذاری کرده و از سوی دیگر، مبلغی نامشخص را هم در بخش تحویل کالا در اندونزی سرمایه‌گذاری کرده است. فیسبوک همچنین به پروژه Africa2 پیوسته است که طرح آن، ساخت کابل بزرگ زیردریایی در اطراف آفریقا و افزایش ظرفیت اینترنت در سطح این قاره است. بازارهای سهام روی این موضوع شرط‌بندی می‌کنند که غول‌های فناوری دنیا همچنان به رشد خود ادامه خواهند داد. درحالی که رقبای غول‌های فناوری دنیا در این رقابت شکست می‌خورند یا هزینه‌های خود را کاهش می‌دهند، بحران اقتصادی، فرصت منحصربه‌فردی را برای کمپانی‌های بزرگ

طرح‌های کرناویی در کمیته اخلاق پزشکی چگونه تایید می‌شود؟

احسان شمسی‌گوشکی، دبیرگروه اخلاق پزشکی فرهنگستان علوم پزشکی کشور در وینار «بررسی وضعیت تولیدواکسن کرونا در کشورها و ارائه توانمندی کشور ایران در تولید آن»، گفت: «طرح‌ها در کمیته ملی اخلاق در پژوهش سازمان غذا و دارو از سوی پژوهشگران مورد بررسی قرار می‌گیرند.»

وی با بیان اینکه خود محقق پروژه با این کمیته ارتباط دارد، اظهار کرد: «از سوی دیگر، شرکت با سازمان غذا و دارو ارتباط می‌گیرد، شمسی‌گوشکی با اشاره به پروسه تایید از سوی این کمیته، توضیح داد: «ما در ابتدا ایمن‌بودن و تاثیرگذاری را مورد بررسی قرار می‌دهیم ولی در فاز اول، ایمن‌بودن مطرح است.» دبیرگروه اخلاق پزشکی فرهنگستان علوم پزشکی کشور با بیان اینکه تاکنون یک پروتکل فاز یک در کمیته اخلاق با دو جلسه اضطراری را تشکیل دادیم، گفت: «نوع ارجاع به کمیته اخلاق به گونه‌ای است که ابتدا سازمان غذا و دارو از مراحل پروژه مطلع و قانع شود. پروژه‌ها پس از اخذ «کد اخلاق»، به سازمان غذا و دارو انتقال داده می‌شوند تا کل پروژه مورد بررسی قرار گیرد.» دبیر کمیته ملی اخلاق در پژوهش سازمان غذا و دارو تاکید کرد: «هیچ کشوری برای دارویی که خودش می‌خواهد مصرف کند، نیاز به مجوز بین‌المللی ندارد و سازمان غذا و دارو می‌تواند تاییدیه‌آن دارو را ارائه کند. مناب‌یا به تاییدیه نهادهای بین‌المللی نداریم؛ اما FDA کمک‌کننده است.»

دانشگاه شهید باهنر کرمان میزبان سالگرد سردار سلیمانی

محمدهادی عسکری در گفت‌وگو با مهر درباره برنامه دانشگاه‌ها در آستانه سالروز شهادت سردار قاسم سلیمانی گفت: «همه دانشگاه‌ها برای بزرگداشت شهید حاج قاسم سلیمانی و شهدای دانشجو برنامه‌های متمرکزی دارند.» وی ادامه داد: «معاون فرهنگی وزیر علوم ابلاغیه‌ای به دانشگاه‌ها ارسال کرده است که براساس آن ابلاغیه، دانشگاه‌ها در فضای مجازی بتوانند برنامه‌های خود را در این رابطه با رعایت شیوه‌نامه‌های اجرایی برگزار کنند. در این ابلاغیه تاکید شده است که برنامه‌های بزرگداشت در فضای مجازی برگزار و از ظرفیت دانشجویان در این زمینه استفاده شود.»مدیرکل امور فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم افزود: «همچنین امسال فراگاه علم الهدی قرار است به مناسبت بزرگداشت سالگرد شهید حاج قاسم سلیمانی و شهدای دانشجو که ۱۵ دی ماه در هویزه شهید شدند، یک برنامه متمرکز برای همه دانشگاه‌های کشور به‌صورت حضوری و مجازی برگزار کند. این برنامه در روز سه‌شنبه ۱۶ دی ماه در دانشگاه شهید باهنر کرمان برگزار می‌شود.» مدیرکل فرهنگی وزارت علوم افزود: «دانشگاه‌ها می‌توانند از طریق فضای مجازی به دوپز برنامه نظام آموزش عالی درباره بزرگداشت شهید حاج قاسم سلیمانی و شهدای دانشجو» متصل شوند. این برنامه به‌صورت ترکیبی (حضوری و مجازی) با حضور شخصیت‌های مطرح کشوری برگزار می‌شود و عمده برنامه‌ها توسط دانشجویان طراحی شده است.» وی افزود: «علت انتخاب دانشگاه شهید باهنر کرمان این بود که حاج قاسم سلیمانی خودشان دانش آموخته این دانشگاه بودند و از طرفی دیگر استان کرمان زادگاه این شهید بوده است.»

ایجاد دانشگاه‌های مهارتی می‌تواند معضل مدرک گرایی را مرتفع می‌کند

ابراهیم صالحی عمران، رئیس دانشگاه‌فنی و حرفه‌ای در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان، درباره پدیده مدرک گرایی اظهار کرد: «مدرک گرایی یک پیشینه فرهنگی و تاریخی داشته؛ چراکه آموزش ما ارتباط دوجانبه‌ای با خروج فارغ التحصیلان دانشگاهی و استخدام در دستگاه‌های دولتی دارد. خانواده‌ها فرزندان خود را به‌منظور جذب به بازار کار وارد دانشگاه می‌کنند تا با گرفتن مدرک به استخدام دولت دربیایند و مناسک اداری به دست بیاورند، بنابراین ورود به دولت با کسب امتیازات سیاسی و قدرتی و اجتماعی همراه بود و این پدیده باعث توجه بیش از پیش آموزش عالی به پدیده مدرک گرایی شد.» صالحی عمران تصریح کرد: «با توجه به عدم شرایط استخدام و جذب دستگاه‌های اداری و تکمیل ظرفیت نهادهای دولتی فارغ التحصیلان دانشگاهی کم‌کم جذب بخش‌های خصوصی می‌شوند، بنابراین باید با تقویت مهارت‌آموزی و تاکید دانشجویان به فراگیری دروس عملی زمینه حضور فارغ التحصیلان در بخش‌های صنعتی و خوداشتغالی بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد تا به این صورت از پدیده مدرک گرایی دور شویم.» او با بیان اینکه آموزش عالی باید از فضای مدرک گرایی دور شود، تاکید کرد: «برای جلوگیری از پدیده مدرک گرایی لازم است اصلاحاتی ابتدا در بخش‌های دولتی مانند نهادهای اقتصادی و نهادهای صنعتی صورت بگیرد تا رشد اقتصادی به وجود آید و با رجوع به آموزش مهارتی می‌توان پدیده مدرک گرایی را رفع کرد.»